

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 9. De Renuntiatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

verò unus sit Iudex provinciarum, *can. In apibus VII. q. 1.* tamquam habens Jurisdictionem Archiepiscopalem, *can. per singulas IX q. 3.* non tamen tanquam habens jurisdictionem ordinariam Episcopalem: cum in unaquaque provincia debeant esse plures Episcopi, uni Archiepiscopo subiecti; habentes jurisdictionem Episcopalem & ordinariam. Et ideo licet Archiepiscopus sit Iudex ordinarius Episcoporum suarum provinciarum, non tamen subditorum illius. Nec habet hinc cum vulgaris illa regula, *Si vinco vincentem te, te vinco*, quia Archiepiscopus habet ligatam & limitatam potestatem quoad subditos Suffraganeorum.

TITULUS IX.

De Renuntiatione.

1. Quid sit Renuntiatio.
2. Et divisio ejus.
3. Renuntiatio in favorem alia simplex, alia qualificata.
4. Fieri debet cum auctoritate & consensu superioris.
5. Episcopatus ex quibus causis renuntiare liceat.
6. Semel admissa renuntiatione non datur regressus ad idem beneficium.
7. 8. Coram quo fieri debeat, & per quem.
9. Regula Cancell. de infirmis resignantibus, & publ. resignantibus.

Explicatis modis, quibus potissimum acquiritur dignitates: sequitur de renuntiatione, per quam acquisitæ, tam ab ijs, qui utuntur pallio, quam ab alijs, sæpe amittuntur.

1. Renuntiatio in genere nihil aliud est quam proprii juris spontanea abdicatio seu cessio. Dicitur, proprii juris; quia juri, quod habet quis tertius, renuntiare, seu illud resignare non potest, *l. Si univ. Cod. De Legatis, l. Traditio D. De acquir. ver. dom. l. Observare in fine D. De offi. Proconsulis c. Dilecto in fine de prebendis.*

Hic autem pressius sumitur pro dignitatis vel beneficii seu officii Ecclesiastici obtenti, seu juris, quod in eo quis habet, spontanea & libera coram superiore facta dimissione seu renuntiatione. Dicitur, Libera: quia coacta nullus est momenti, *c. Super hoc 5. h. s.*

2. Ea est duplex, Tacita & expressa. Tacita dicitur, quæ fit ipso jure, nulla verborum declaratione interveniente. Unde quia acceptat secundum beneficium incomparabile, securâ pacificâ ejus possessione, censetur renuntiare primò *c. De multa 28. inf. De prebendis, & qui matrimonium contrahit, c. l. i. versis inf. de Clericis conjug. Gloss. in c. Unico eod. in 6.* vel fit miles secularis, censetur renuntiare beneficio, si quod habet, *c. Inaudientia 25. inf. De sent. ex com. ubi DD. Videatur plenius Rebus in Praxi benef. tit. De resign.*

Expressa est, quæ fit verbis ad hoc accommodatis: idque dupliciter, vel purè & simpliciter; vel sub conditione aut in favorem alicujus. Purè & simpliciter fieri dicitur, quando fit in manibus superioris, sive ulla pacto, conditione vel modo, ita ut nulla fiat renuntianti reservatio, *c. Tu nos inf. De Simonia: & post hujusmodi renuntiationem potest Ordinarius beneficium resignatum conferre, cui velit. Rebus. d. loco cit. De resignatione pura.* Conditionalis est, quæ fit sub aliqua conditione vel modo. Talis est renuntiatio seu resignatio ex causa permutationis: item quæ fit in favorem alicujus coram S. Pontifice. Quod addo, quia resignatio in favorem non potest fieri coram Ordinario: jure quippe Pontificio coram Ordinario prohibita est omnis pactio & conditio in resignatione tamquam simoniaca, *c. Quam pio 1. q. 2. c. Cum pridem, & c. fin. inf. de pactis Glossa & DD. in c. Ex parte inf. de officio delegati, latè Garzias de Benef. p. 11. c. 3. §. 2. n. 152. & seq.* Potest tamen, resignatus absque simoniæ labe rogare Ordinarium, ut conferat tali vel tali, *d. c. Tu nos de simonia; licet peccet, si is; pro quo rogat, non sit idoneus, c. Tuam inf. De astate & qualis. & ord. praticè.*

3. Renuntiatio in favorem simpliciter est duplex, nempe Simplex, quando quis simpliciter resignat in favorem alicujus, absque ulla reservatione: & Qualificata, quando aliquid reservatur resignanti, veluti regressus vel fructus aut medietas eorum, aut aliqua pensio. Vide plenius Flaminium, *De resignat. beneficior. lib. 1. q. 1. & 2.*

1. Dixi antè, Coram superiore facta dimissione; quia sicut miles sine permisso sui Ducis non potest deserere militiam, *tit. D. De re militari: ita quicumque habet dignitatem vel beneficium Ecclesiasticum, etiam minimum, non potest ei renuntiare sine consensu sui superioris, c. Ad-*

monet 4. b. 1. quia præterquam quod inter dignitatem & Prælatum contrahatur quoddam spirituale matrimonium, quod propria auctoritate solvi nequit, etiam quodlibet beneficium habet adjunctum officium Ecclesiasticum, e. ult. de rescriptis in 6. quod est publicum; & ideo aliter facta renuntiatio est nulla, quoad Ecclesiam scilicet, seu superiorem, qui, non obstante tali renuntiatione, cogere eum potest obire officium suum, e. 1. b. 1. Alio qui renuntians, sponte renuntiando, seipsum excludit seu privat, si velit Ecclesia seu superior. Et hic consensus superioris necessario requiritur in renuntiatione siue tacita siue expressa. Imola in c. Ex ore 3. n. 20. inf. De hu. qua sunt à m. yri parte Capit. contra Glos. ibid. Etiam. De Resignat. benef. l. 7. q. 7. quamvis Garz. distinguit, d. c. 3. §. 3. n. 278. Et seqq.

5. Episcopatu vero renuntiare non licet, siue consensu summi Pontificis, e. Nisi. um. pridem 10. Et alibi h. 1. licet nec alijs dignitatibus, Episcopatu inferioribus, quando eas obtinentes exempti sunt à jurisdictione Episcoporum aut Archiepiscoporum, & immediate subiecti summo Pontifici, e. ult. eod. Cæterum non solet S. Pontifex ob quamlibet causam admittere renuntiationem, d. e. 1. eod. sed potissimum propter sex, quæ enumerantur & explicantur in d. e. Nisi cum pridem & continentur his verbis:

Debilis ignarus, malè conscientis, irregularis, quem mala plebs odit, dans scandala, cedere possit
 Prima itaque est debilitas corporis, ob quam tamen non debet quis removeri, ne afflictio addatur afflictio, ean. Cum per. usso cum seq. v. 1. q. 1. Secunda, defectus scientiæ ob quem etiam quis removeri potest, e. Quamvis ult. inf. De atate & qualitat. presb. Tertia conscientia criminis, veluti simonia, homicidij, & similia. Prædictæ tamen tres causæ debent esse tales, ut ob aliquam earum quis munere suo fungi non possit. Hinc in d. cap. 1. h. 1. non datur cedendi licentia Episcopo, qui propter senectutem vult cedere, si necessarius vel utilis sit Ecclesiæ suæ. Quarta, malitia plebis, quæ nullo modo patitur Episcopum seu Prælatum. Quinta, grave scandalum evitandum. Denique sexta est irregularitas. Porro etiam causas, ob quas, & non alias resignationes omnes beneficiorum coram Ordinarijs fieri & admitti possint, eae debeant, sub pœna nullitatis, si ex alia causa fiant, præscribit Constitu-

tio quædam. Pij V. verum ea, ut & multæ aliæ, hic publicata non est, quia restringit Ordinationum facultates. Vide Flamin. De Resignat. benef. lib. 5. q. ult. & alios, quos citat Garzias, p. 11. s. 3. §. 3. n. 269.

6. Renuntiatione autem semel admissa, cogitur renuntians cedere, licet postea eum pœniteat renuntiationis factæ, e. Ex transmissa h. 1. Et contra repetentem beneficium admittatur spontaneæ renuntiationis exceptio, etiam causâ renuntiationis non adjecta: quia non est verisimile quem beneficium, multis fortè expensis & laboribus quæsitum, quo sustentari debeat, facile sine magna causa sponte sua resignasse: quamquam auctor replicare possit, quod non sponte renuntiavit, e. Super hoc 5. e. d. quodque qui renuntiavit litteris beneficiis, non ideo institutioni jam factæ renuntiare videatur, e. Sane dilecto 7. eod. Similiter qui petijt licentiam renuntiandi, & illam obtinuit, renuntiare compellendus est, e. Quidam cedendi 12. h. 1. quia in huiusmodi postulatione, vel commodum Ecclesiæ, cui quis præest, vel saluam propriam videtur attendisse: quorum neutrum suasionibus aliquorum, quærentium, quæ sua sunt seu levitate qualibet impedire debet, d. e. Quoniam cedendi. Non potest igitur, ubi quis semel renuntiavit, ad idem beneficium redire, nisi iterum ad illud eligatur, d. e. Ex transmissa, juncto c. Cum inter 2. h. 1. Excepto tamen eo, qui propter crimen renuntiavit Episcopatu, & religionem ingressus est: nam hic ad Episcopatum redire non potest, licet iterum eligatur, eap. Post translationem eod. Aliæ vero impeditur administrare officium, siue propter persecutionem, siue ob infirmitatem corporis, siue ob defectum scientiæ, & ideo factus Monachus, cessante impedimento, potest rursus ad Episcopalem dignitatem assumi, d. eap. Post translationem. Quin etiam, si quis assecutus Episcopatum fuerit simoniacè, sed ignoranter, & postea fiat regularis, licet ad primum reverti non possit, ad alium tamen readsumi potest, d. e. Post translationem §. rursus.

7. Cæterum coram eo renuntiatio dignitatis fieri debet, ad quem spectat confirmatio, eap. fin. Et ibi Glos. eod. tit. alterius vero beneficii coram eo, qui potest resignare, etiam invitum, destituitur, secundum Glos. in Clem. unica in V. manibus, de renuntiat. Verum an renuntiatio simpli-

cis beneficij fieri possit in manibus collatoris, inferioris Episcopo, ita ut is solus eam admittat, quæritur? Negat ex Innoc. Rota in antiquis *h. t. Decis. 5.* ob rationem antea datam. Verum aliud observat usus, quàm vis non possit destitueræ solus.

8. Non solum per seipsum, sed & per procuratorem, unum vel plures Clericum vel Laicum renuntiare quis potest; valetque renuntiatio, siue dignitatis siue beneficij, per procuratorem facta, etiam si prius revocatus fuerit; ipso tamen & superiori, in cujus manibus facta est, ignorante: nisi per malitiam ipsorum vel aliorum, revocatio fuerit occultata, *Clem. unica eod. & ibid. Glos. in V. Procuratorem.*

9. Denique observanda hic est Regula XVIII. Cancellariæ, quæ statuit, ut in infirmitate resignantes supervivere debeant viginti diebus; alias vacare beneficium per obitum censetur. Quæ Regula cœpit ab Innoc. VIII. & hic quoque usu recepta est teste Zypæo, *De jure Pontif. novo h. t. nu. 3.* Atque obtinet in collationibus dumtaxat Papæ, non autem Ordinariorum: eique ut Papa, ita & Legatus ejus potest derogare, etiam cum præjudicio graduatorum expectantium. Zypæo loco Exstat & alia Regula de publicandis resignationibus: verum quia forma ejus hic non ita strictè servatur, cum sufficiat quod resignatio palam innotescat, nec celeretur, etiam si in templo coram populo, tempore Missæ aut concionis, die festivo non promulgetur, teste Zypæo *d. lo. nu. 2.* ideo de ea hic fusius non agam.

TITULUS DECIMUS.

De supplenda negligentia Prælatorum.

1. Prælati nomen in *h. t.* laud sumitur.
2. Negligentia Prælati qua fit; & pœna illius.
3. Commititur ab Episcopo, non conferente beneficium vacans intra præfixum tempus, & presentatio non presentante aliquem.
4. Item ab Episcopo recusante benedicere Abbatem sine causa.

Quia sæpè in prælaturis res negligenter & pertusè aguntur, *can. Ante omnia, dist. 40.* nec solum per cessionem seu renuntiationem dignitas vel beneficium amittitur, verum etiam per nimiam remissionem, *c. Inter corporalia versio sed neque illud sup. de translat. Episc. &* quia quod negligitur seu omittitur, supplendum & instaurandum est: ideo subicitur hic Titulus, in quo tractatur, quo modo negligentia Prælatorum deprehendatur & puniatur.

1. Prælati strictè dicitur, quicumque in Ecclesiasticis habet jurisdictionem contenciosam, Abbas *in c. 2. de judicijs.* Latè verò comprehendit Episcopos, Abbates, Priores, Archipresbiteros, Archidiaconos, & alios, usque ad simplicem Curatum: & ita hic sumitur, quia eujuscumque Prælati negligentia supplenda est, *c. 2. & in h. t.*

2. Est autem negligentia Prælati omissio ejus, quod de jure vel consuetudine ratione sui muneris facere debebat, *can. Negligens 55. 11. & 7. & ibi Glos. can. Cum simus 3. 1x 9. 3. can. 1. & 2. dist. 84.* Ea que varijs modis suppletur & coercetur, pro varietate eorum, quæ negliguntur seu omittuntur, & prout negligentia est major vel minor: sic enim aliquando imponitur excommunicatio duorum mensium, *can. Quidquid 1. quæst. 1.* aliquando pœna depositionis vel privationis dignitatis vel officij, *1. inf. de officio Custodis:* aliquando vero negligentia & remissio per superiorem datur coadjutori idoneus, *c. Grandi h. t. in 6.*

3. Quod si Ordinarius non contulerit beneficium vacans intra sex menses, privatur iure conferendi; & illud devolvitur ad superiorem adeo ut collatio post illud tempus per inferiorem facta sit nulla, *c. 3. 4. & 5. h. t.* nisi de misericordia toleretur, *d. c. 4.* Similiter si patronus intra tempus à jure præfixum, Laicus scilicet intra quatuor menses, Ecclesiasticus vero intra sex, à die notitiæ vacationis beneficij, ad illud non præsentaverit, Clericum amittit jus presentandi pro ea vice, & illud devolvitur ad superiorem, *c. 2. & ibi Abbas h. t.* Vide plene Joan. Honorium in *Summa h. t. n. 4. & seq.*

4. Quod si Episcopus ad quem spectat benedicere Abbates, (quæ benedictione consequuntur, quod possint conferre minores Ordines,